

Michaela Hrabětová

Kompozice v současné španělštině

(posudek vedoucího diplomové práce)

Předkládaná diplomová práce je věnována kompozici jako jednomu ze základních prostředků tvorby slov ve španělštině. V teoretické části autorka kombinuje tradičnější přístup, spočívající v popisu prostředků, jimiž španělština na tomto poli disponuje, s aplikací moderních, obecně lingvistických přístupů. Dva konkrétní typy kompozit jsou pak podrobeny materiálové analýze založené na jazykových korpusech.

Necháme-li stranou nečíslovaný *Úvod* a *Závěr*, práce sestává ze sedmi kapitol. První tři se zabývají slovotvorbou obecně: první charakterizuje procesy obohacování slovní zásoby, druhá definuje základní pojmy slovo tvorby a třetí jednotlivé slovo tvorné procesy, totiž derivaci, kompozici a parasyntézu. Následující tři kapitoly již analyzují přímo kompozita, nejprve obecně (kapitola čtvrtá), poté konkrétně ve španělštině (klasifikace, typologie, fonologické zvláštnosti). Sedmá kapitola je věnována korpusové analýze vybraných kompozit na třech jazykových korpusech (CREA, Corpes XXI, Araneum) a zobecnění dílčích závěrů.

V úvodu svého obecného hodnocení bych chtěl nejprve vyzvednout zásadní pozitivní rys práce: autorka se nespokojila s tradičním popisem skládání ve španělštině, tak jak ho nabízejí gramatiky a příručky, nýbrž pokusila se spojit tento popis se současným stavem bádání o kompozici, tak jak ho předkládají moderní obecně lingvistické práce. V teoretické části tak je citována např. Danielle Corbin, jsou charakterizována obecná slovo tvorná pravidla, jejich restriktce, jsou definovány termíny jako produktivita, blokace apod. Tuto skutečnost je třeba vysoce ocenit, protože se jedná o dosti abstraktní, intelektuálně obtížnější témata, jejichž zařazení zvyšuje náročnost diplomantčiny práce. Za klad je třeba tento postup považovat o to víc, že jsem v těchto pasážích nenašel žádné omyly nebo pochybení. Je zřejmé, že pozornost věnovaná těmto tématům souvisí s autorčiným obecným přístupem k práci: její výklad je velmi logický, utříděný, odráží schopnost zobecnění a nadhledu. Proto lze teoretické pasáže DP doporučit i zájemcům o základní informace o kompozici a jejím místě v dnešní slovo tvorbě. Podobně logický a strukturovaný přístup lze vysledovat i v praktické části, jejíž základní rámec je přehledný a přístupný.

Mám-li zmínit naopak problematická místa, musím začít nedostatkem, který paradoxně souvisí s výše pochváleným stylem výkladu. Autorka se seznámila s poměrně bohatou sekundární literaturou a ve svém výkladu nechce zapomenout na nic podstatného, co v těchto zdrojích našla. Důsledkem je skutečnost, že v některých teoretických pasážích textu (např. s. 35-39) lze vysledovat až přílišnou závislost na sekundárních zdrojích – místy lze hovořit o parafrázi tohoto zdroje. Jistě, u diplomové práce se vlastní přínos autora očekává zejména v praktické části, u části teoretické se předpokládá, že shrne poznatky získané ze

sekundární literatury, nicméně v tomto případě jsou součástí textu relativně dlouhé, souvislé parafráze jedné konkrétní knihy (nejčastěji práce Mervyna Langa), a to včetně konkrétních příkladů. Jde o parafráze přiznané, zdroj je vždy citován (byť poněkud nešikovně), tj. problém je jen v tom, zda jejich délka nepřekročila rozumnou míru.

I druhý obecnější problém práce je paradoxně spjat s rysem pozitivním. Autorka se chvályhodným způsobem pokusila o vytvoření korpusově založené analýzy jistých vývojových tendencí u vybraných typů kompozit. Vyšla z předpokladu, že způsob, jakými s nimi mluví po formální stránce v autentických textech zacházejí (jak je píší, jak vytvářejí jejich plurál), odráží jejich chápání – zda je dnešní mluvčí považují za (relativně volné) syntaktické konstrukce, nebo zda je zde tendence k lexikalizaci apod. Korpusová analýza má jasnou strukturu, nicméně v dnešních korpusových studiích je čtenář zvyklý na exaktnější prezentaci dat (konkrétní číselné hodnoty, i.p.m. atd.). Autorka se přiklonila k slovní charakteristice, tj. uvádí jen, která z variant je nejčastější, příp. zda dominuje jednoznačně, nebo jen lehce, apod. Jde tedy spíše o slovní komentář frekvence než o přesnou kvantifikaci. Tuším, proč autorka tento postup zvolila, nicméně byl bych rád, kdyby ho u obhajoby zdůvodnila. Orientaci v přehledně utříděném materiálu navíc komplikuje několik nešťastných grafických chyb (s. 50, 54) – práce je jinak připravena pečlivě, nicméně v těchto pasážích se objevují překlepy, které činí některé dílčí závěry nesrozumitelnými.

Náměty a komentáře k obhajobě:

- Myslím, že korpus Araneum by si zasloužil podrobnější komentář, protože je to korpus relativně nový.
- Jak už bylo řečeno výše, uvítal bych komentář ke kvantifikaci dat v praktické části.
- Kapitola o neoklasické kompozici je zajímavá. V čem je zvláštní slovo *telenovela*, uvedené na s. 32?
- Mohla by autorka u obhajoby ještě jednou shrnout, co vlastně v jejích očích dokládá chování konkrétních zkoumaných kompozit (jejich pravopis, tvoření plurálu)? Na s. 43, 58 a jinde o tom mluví, nicméně domnívám se, že by vysvětlení mohlo být obsáhlejší. Jak souvisí toto chování s pojmem lexikalizace? Analyzovala jednotlivé zkoumané příklady též z hlediska normativní instrukce, kterou uvádí na s. 44?

Celkově soudím, že jde o velmi zajímavou, promyšlenou práci, jež splňuje nároky kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Při jejím hodnocení musím vzít v úvahu výše uvedené nedostatky, proto ji předběžně hodnotím stupněm *velmi dobře* a jsem zvědav na obhajobu.

V Praze dne 24. 1. 2016

doc. PhDr. Petr Čermák, Ph.D.